

EN... TENSLOTTE COEVORDEN

Huib D. Minderhoud.

In 1591 beginnen de Spanjaarden eerst recht de kracht van het vernieuwde Nederlandse leger én de vindingrijkheid van zijn aanvoerders te voelen. In mei van dit jaar doen Maurits' troepen plotseling een aanval op Zutphen. Soldaten en materiaal worden met schuiten aangevoerd. Dat gaat twee maal zo snel, want soldaten marcheren 's nachts niet, maar schepen kunnen dag en nacht doorvaren! Schipbruggen over de IJssel verhinderen vijandelijke aanvoer over water en zo wordt de stad volledig ingesloten. De bezetting, ontmoedigd door zoveel machtsvertoon geeft zich over. Dezelfde maand nog valt ook Deventer na op gelijke manier behandeld te zijn.

Maurits' leger trekt naar Groningen, dat goed ver-
schanst de aanvallen afwacht. De troepen laten de stad echter links en rechts liggen en veroveren volkomen onverwacht Delfzijl. Het is inmiddels herfst en Parma, de Spaanse landvoogd, neemt aan dat zoals gebruikelijk het Nederlandse leger zijn winterkwartieren zal gaan betrekken. Hijzelf vertrekt daarom gerust met een deel van het Spaanse bezettingsleger naar Frankrijk om daar op bevel van zijn koning diens troepenmacht te versterken. Tussen Frankrijk en Spanje woedt namelijk opnieuw een oorlog.

Eind oktober ligt Maurits' leger echter plotseling voor het Zeeuws - Vlaamse stadje Hulst, dat zich snel overgeeft. En alsof dat nog niet genoeg is, wordt daarna nog bliksemsnel Nijmegen ingenomen. Zo voert Maurits oorlog! Met een klein, goed geoefend leger, gebruik makend van de scheepvaartmogelijkheden, die ons waterrijke land biedt.

Maar de Nederlandse aanvoerders hebben nog meer pijlen op hun boog. In 1592, al weer in mei, slaat hun leger het beleg om Steenwijk, dat zwaar versterkt als een waar zeeroversnest tussen de moerassen ligt. Vijftig kanonnen openen het vuur, maar na een week is er nog geen enkele bres in de zware aarden wallen waar te nemen. De Spaanse soldaten maken zich al vrolijk over dit vergeefse geweld. Het lachen vergaat hen echter, als na zes weken plotseling met donderend lawaai twee bolwerken in elkaar zakken. Maurits' speciaal in graafwerkzaamheden getrainde soldaten hebben door

Prins Maurits. Uit: Geschiedenis van Drenthe.

middel van loopgraven en onderaardse gangen springleidingen onder de vestingwerken gelegd. Tegen dit geweld is zelfs de meest geharde Spaanse militair niet opgewassen en het garnizoen geeft zich over. Op voorwaarde van vrije aftocht. De Spaanse commandant verontschuldigt zijn houding door later te verklaren, dat men hem "gelijk eenen vos uyt d'aarde gegraven hadde!".

De volgende vesting moet Coevorden worden, beslist prins Maurits. De Staten -Generaal vinden eigenlijk dat er nu na Steenwijk maar even rustig aan gedaan moet worden. De oorlog kost eigenlijk

al veel te veel geld. Maar Maurits slaat eens extra hard op de vergadertafel en de heren Staten geven toe. Coevorden dus! 't Is geen geringe opgave die het Nederlandse leger wacht. Het kasteel is een haast onneembare vesting geworden. Verdugo, de Spaanse opperbevelhebber, heeft het laten omringen door een hoge wal met vijf bolwerken en door een brede gracht met een rij scherpgepunten palissaden erin. Om de stad echter liggen slechts een lage wal en een gracht. Het garnizoen bestaat uit één regiment Spanjaarden, twee regimenten Duitsers en één regiment Ieren. Allemaal gehuurde vechtjassen! Er is voldoende munitie en voedsel aanwezig om een lange belegering te doorstaan. Verdugo is zo overtuigd van de sterkte van deze vesting, dat hij zegt: "Als Coevorden het beleg niet afslaat, is er geen enkele stad meer die het houdt!". Maurits is niet onder de indruk. Midden juli arriveert een gedeelte van zijn belegeringsmacht onder bevel van graaf Willem Lodewijk voor Coevorden. Deze vestigt zijn hoofdkwartier op het "Huys ter Scheere" en legt het leeuwendeel van zijn troepen bij het "Huys ten Clooster", ten noordoosten daarvan, in de huidige buurtschap Klooster. De hier wonende boeren krijgen inkwartiering en ze hebben het niet gemakkelijk, want de soldaten hebben als gewoonlijk veel noten op hun zang. Ze laten ook het een en ander achter; niet voor niets zijn "op Klooster" zo veel oude kanonskogels gevonden.

Willem Lodewijk laat ten noorden van Coevorden een schans en een verdedigingswal opwerpen, waardoor de weg via Dalen naar het noorden afgesloten kan worden. Als Maurits op 30 juli Ootmarsum heeft ingenomen, voegt zijn legerafdeling zich bij de belegeraars. Coevorden wordt ingesloten. Verdugo, die zijn hoofdkwartier in Emlichheim heeft gevestigd, bereidt zich voor om met een tegenaanval de stad te ontzetten, maar de Staten - Generaal zijn nu vastbesloten Coevorden in te nemen. Zij sturen versterkingen vanuit Zwolle: een regiment van twaalfhonderd man, drie compagnieën en twintig kanonnen.

De belegerde Spanjaarden besluiten zich tegen deze overmacht tot het uiterste te verdedigen. Zij nemen hun toevlucht tot een barbaars middel en steken de stad in brand. Of de burgers op tijd

gewaarschuwd zijn en of en waarheen ze een goed heenkomen gezocht hebben, vertelt de geschiedenis niet. Het oude Coevorden met zijn houten huizen wordt van de aardbodem weggevaagd; alleen de stenen, aan Maria gewijde kerk blijft staan. De Spaanse troepen trekken zich

terug in het zwaar versterkte kasteel en hebben vandaar een vrij schootsveld over de verwoeste stad. Toch dringen Maurits' soldaten de puinhopen binnen en plaatsen hier en daar achter schanskorven kanonnen, waarmee ze de vijand bestoken. Intussen laat Maurits buiten zijn legerkamp schansen aanleggen en stelt kanonnen op. Een afdeling ruitery wordt in reserve gehouden. Als Verdugo vanuit Emlichheim de belegerden te hulp zal willen komen, zal hij warm ontvangen worden. Het beslissende gevecht om Coevorden kan beginnen!

Graaf Willem Lodewijk.
Uit: Geschiedenis van Drenthe.

*Aflevering 23
van de
Historische reeks
van Coevorden.*

Verdugo.
Uit: Geschiedenis van Drenthe.